

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3028/2022
12.10.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Јелене Ивановић и Весне Станковић чланова већа у парници из радног односа тужиоца – противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић адвокат из ..., против туженог - противтужиоца ЈКП „Зеленило“ Панчево, чији је пуномоћник Зоран Крстић адвокат из ..., уз учешће умешача на страни туженог - противтужиоца Града Панчева, кога заступа Градско правобранилаштво Града Панчева, ради исплате, одлучујући о ревизији туженог - противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5095/21 од 25.02.2022. године, у седници већа одржаној 12.10.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог - противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 5095/21 од 25.02.2022. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 5095/21 од 25.02.2022. године у ставу првом изреке и пресуда Основног суда у Панчеву П1 573/19 од 02.09.2021. године у ставу другом, трећем и четвртном изреке тако што се:

УСВАЈА противтужбени захтев туженог – противтужиоца и **УТВРЂУЈЕ** да тужилац – противтужени као запослени код корисника јавних средстава нема право на наплату – исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

ОДБИЈА као неоснован тужбени захтев тужиоца – противтуженог којим је тражио да се обавезе тужени-противтужилац да тужиоцу- противтуженом за период од 01.11.2016. до 31.10.2019. године, исплати: на име накнаде трошкова исхране у току рада укупан износ од 36.317,24 динара са припадајућом законском затезном каматом на

појединачне новчане износе и да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 98.750,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац – противтужени да туженом - противтужиоцу накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 95,205,24 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 573/19 од 02.09.2021. године, ставом првим изреке, дозвољено је ступање у парницу умешача Града Панчева на страни туженог – противтужиоца ЈКП „Зеленило“ Панчево. Ставом другим изреке, усвојен је захтев тужиоца-противтуженог и обавезан је тужени-противтужилац да на име накнаде трошкова исхране у току рада исплати тужиоцу-противтуженом износ од 36.317,24 динара за период од 01.11.2016. године до 31.10.2019. године, у износима ближе наведеним овим ставом изреке са законском затезном каматом на појединачно опредељене месечне износе од доспелости до коначне исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован прејудицијелни противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражио да се утврди да тужилац-противтужени, као запослени код корисника јавних средстава, нема право на наплату – исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора према Посебном колективном уговору за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије од 18.03.2015. године и Посебном колективном уговору за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева од 25.06.2015. године за време важења Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ бр.116/2014), као и да се обавезе тужилац– противтужени да накнади све трошкове парничног поступка. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени – противтужилац да тужиоцу – противтуженом, накнади трошкове парничног поступка у износу од 98.750,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 5095/21 од 25.02.2022. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе туженог - противтужиоца и умешача на страни туженог-противтужиоца и потврђена пресуда Основног у Панчеву П1 573/19 од 02.09.2021. године у ставу другом, трећем и четвртим изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев умешача на страни туженог – противтужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени-противтужилац је благовремено изјавио посебну ревизију због погрешне примене материјалног права с тим што је предложио да се о истој одлучује као изузетно дозвољеној, применом члана 404.ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14 - у даљем тексту: ЗПП), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене

пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). У ставу 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, у овом спору постоји потреба за одлучивањем о ревизији предвиђеној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе, имајући у виду другачију судску праксу у истој правној ситуацији изражену у пресудама на које је ревидент указао.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог - противтужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац-противтужени је у утуженом периоду био у радном односу код туженог-противтужиоца на неодређено време. Умешач у овој парници је Град Панчево, као оснивач туженог – противтужиоца. У спорном периоду послодавац је накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора исплаћивао запосленом у складу са Правилником о зарадама, накнадама зараде, додацима на зараде и друга примања, по којем је накнада трошкова за исхрану у току рада износила 1.500,00 динара месечно, а регрес за коришћење годишњег одмора 1.000,00 динара месечно. Износи досуђени тужиоцу-противтуженом представљају разлику између накнаде трошкова исхране у току рада, обрачунате у вредности прописаној Посебним колективним уговором за јавна предузећа у комуналној делатности на територији републике („Службени гласник РС“ бр.27/15 од 18.03.2015. године ступио на снагу 26.03.2015. године) и Посебним колективним уговором за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева („Службени гласник РС” бр. 59/2015) и накнаде тих трошкова исплаћених тужиоцу - противтуженом за утужени период. Висина потраживања утврђена је на основу налаза вештака економско-финансијске струке.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је примењујући чланове 118, 246, 256. и 257. Закона о раду, члана 9. став 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, чл. 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и чл. 84. и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева, оценио да тужилац – противтужени основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада у складу са посебним колективним уговорима, те да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зарада и других јавних примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада, па је усвојио тужбени захтев тужиоца – противтуженог. Како се ради

о идентитету спора, из истих разлога је одбио противтужбени захтев туженог – противтужиоца.

Другостепени суд прихвата дате разлоге првостепеног суда, с тим што додаје да иако се трошкови за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора сматрају зарадом у ширем смислу тог појма одређеног чланом 105. став 3. Закона о раду (јер се на ова примања плаћају порези и доприноси који терете зараду) и чланом 118. став 1. тачка 5. Закона о раду, ова накнада има карактер накнаде за повећане трошкове које запослени има док ради, а не карактер накнаде за обављени рад из чланова 106. и 107. Закона о раду, па се и из ових разлога не могу применити правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог-противтужиоца указује да су нижестепени судови на правилно утврђено чињенично стање погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица код корисника јавних средстава, са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. У члану 4. истог закона прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Тужени - противтужилац је корисник буџетских средстава, па се на њега, осим наведеног закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, тако да обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему). Циљ поменутог закона дефинисан је у члану 1. као очување финансијског система у Републици Србији и система плата и зарада у јавном сектору. Оба поменута Посебна колективна уговора код туженог донета су за време важења наведеног закона, а под зарадом се у смислу одредбе члана 105. Закона о раду, на коју сходно упућује и Закон о привременом уређивању основице, подразумева и накнада за исхрану у току рада и накнада за регрес за коришћење годишњег одмора.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског

финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду, јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Из ових разлога погрешан је и став судова да је Посебан колективни уговор за територију Републике Србије донет на основу овлашћења из члана 246. став 2. Закона о раду, те да се његове норме имају применити у конкретном случају, без обзира на Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, због чега су одбили противтужбени захтев туженог – противтужиоца.

Због тога су по схватању Врховног касационог суда одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава ништаве и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега су нижестепене пресуде преиначене и усвојен противтужбени захтев, а одбијен захтев тужиоца-противтуженог за исплату разлике између исплаћеног и траженог изоса на име накнаде трошкова исхране у току рада.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Одлука о трошковима донета је применом одредби члана 153, 154. и 163. ЗПП. Туженом – противтужиоцу су досуђени трошкови поступка, који су опредељени у трошковнику достављеном у току поступка. Туженом– противтужиоцу су признати парнични трошкови у првостепеном поступку и то за састав одговора на тужбу, састава противтужбе и два образложена поднеска у износу од по 9.000,00 динара, заступање од стране пуномоћника адвоката на пет одржаних рочишта у износу од по 10.500,00 динара, све у складу са важећом Адвокатском тарифом у тренутку пресуђења, као и трошкови судске таксе на противтужбу и одлуку по противтужби у износу од по 3.352,62 динара у складу са Законом о судским таксама. Туженом – противтужиоцу нису признати трошкови другостепеног и ревизијског поступка, јер нису опредељени у складу са чл. 163. ст. 2. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић